

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΩΝ

ΑΠΟ Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

ΔΒ'.

ΤΟ μέρος αυτό των «Απομνημονευμάτων» της, ή Σάρα Μπερνάρ συνεχίζει τη διήγησή της επ' οκνέως της στά χαλυδουργεία κάποιου 'Αμερικανού πολυκεταμμιουργού φίλου της, κοντά στο Πίττσμπουργκ των 'Ηνωμένων Πολιτειών.

Είχα κοιραστεί πειά — εξακολούθει η μεγάλη καλλιτέχνης — μέσα σ' έναν αυτό τον θόρυβο κι' εζήτησα ν' αναπαυθώ. 'Αμέσως τότε ο φίλος μου κι' ο αδελφός του μ' ώδηγησαν στην κατοικία τους, ή οποία βρισκόταν σε μικρή απόσταση από τα εργοστάσια. 'Εκει, ύπηρετες με μεγάλη στολή και πολύ επίσημοι στην εμφάνισή τους, μάς άνοιξαν τις πόρτες και μάς έπήραν τα γυναικεία μας και τα έπανοφόρια μας, περπατώντας στις μύτες των ποδιών τους.

Παντού μία άβυσσος σιωπής έβασίλευε. Γιατί; Αυτό ήταν άκτανόητο για μένα.

Ο κοινός αδελφός του φίλου μου μιλούσε ελάχιστα και τόσο σιγά, ώστε ήταν αδύνατο να τον καταλάβω κανείς. Πρόσεξα μάλιστα, ότι όσους του κάναμε χαμηλά ερώτημα, συνοδεύοντάς την με χειρονομίες για να καταλάβω, και τεντώνανε τ' αυτιά μας για ν' ακούσουμε την απάντησή του, ένα περίεργο χαμόγελο ζωγραφιζόταν στο, κατά τα άλλα άπαθές του, πρόσωπό του. Κατάλαβα άπ' αυτό, ότι ο νέος εκείνος μισούσε την ανθρωπότητα κι' ότι εκδιζιόταν με τρόπο έντελώς δικό του για την κοιρανιά του.

Μας σερβίριζαν ύστερα ένα ελαφρύ πρόγευμα στο θερμοκήπιο του σπιτιού, που αποτελούσε μία μαγική γωνία λουλουδιών και πρασινάδας. Μόλις όμως καθίσαμε στο τραπέζι, άντηχησε ξαφνικά σαν όρχηστρα διόκληρη το τραγούδι χιλιάδων πουλιών!

Για μία στιγμή άπομνημόνευσα, μη μπορώντας να καταλάβω τί συνέβαινε... 'Όταν έφθιρα όμως μία ματιά γύρω μου, είδα ότι παντού μέσα στο θερμοκήπιο, κάτω άπ' τα πλατιά φύλλωματα των λουλουδιών, ύπρχαν άόρατα δίχτυα, μέσα στα όποια βρισκότανσαν σκλαβωμένα, κατά έκτατονά τους, καναρίνια! Στην όροφή, στο πάτωμα, στους τοίχους, κάτω άπ' το τραπέζι, κάτω άπ' την καρέκλα μου, από παντού τέλος, άντηχούσε το μυρϊόστομο τραγούδι τους.

Στην άρχή θέλησα να κάνω τον διάδρομο και, για ν' άκούγεται ή φωνή μου, μιλούσα όσο μπορούσα πιο δυνατά. Μά και το τραγούδι των πουλιών δινότανε όλόένα και με ζωούσανε κυριολεκτικώς. Τότε, γυρίζοντας προς τον κοινό, τον είδα ξαπλωμένο στην πολυθρόνα του, να γελάει γεμάτος κακία και μίσος. Για μία στιγμή πήγα να θυμώσω, μά άμέσως σκέφτηκα λογικότερα κι' έχρινα με μεγάλη έλπιεα αυτόν τον άνθρωπο, του όποιου ή εκδίκησης προς τους άλλους ανθρώπους που άκουγαν, ήταν τόσο άθωα και παιδιάστια. 'Όστόσο, επειδή δεν μπορούσα να ύποφέρω πειά όλων αυτών τον θόρυβο, πήρα το τσάι μου και, βοηθημένη από τον αδελφό μου, μετακινήθηκα στο χώλι, που βρισκόταν στην άλλη άκρη του θερμοκηπίου.

'Ημουν πεθαμένη από την κόρυση. Γι' αυτό, όταν ο φίλος μου μου πρότεινε να πάω να έπισκεφθώ τα πετρελαιουργεία του, που βρισκότανσαν σε μερικά λεγών απόστασι άπ' την πόλη, τον νύτταξα με ύφος τόσο προμαγμένο κι' άπειλομένο, ώστε εκείνος κατάλαβε και δεν έπέμεινε περισσότερο....

'Η ώρα θα ήταν πειά πέντε, γιατί το βράδυ είχε άπλωθεί κιάλας. Θέλησα λοιπόν να ξαναγυρίσω στο ξενοδοχείο μου στο Πίττσμπουργκ. Τότε ο φίλος μου μου πρότεινε να μ' άδηγήσει με το άμάξι του άπ' τον έξοχικό δρόμο, ο όποιος περνούσε πάνω άπ' τους λόφους που έδέσποζαν της πόλεως. Μου είπε πως ο δρόμος αυτός ήταν πιο μακρύς, αλλά έτσι θα μπορούσα ν' άπολαύσω το πανόραμα του Πίττσμπουργκ, πράγμα που άξιζε τον κόπο.

'Ανεβήκαμε λοιπόν πάλι με το φίλο μου στο όροαίοτατο άμάξι του, στο όποιο είχαν ζήσει τέσσερα κανονόγια ή-τέροχα άλογα. Ξεκινήσαμε με ύγερή ταχύτητα και σε λίγο μου φανόταν πως ζούσα μέσα στην τρέλλα ενός δνειρου. Νόμιζα δηλαδή πως ο φίλος μου ήταν ο Πλούτων, ο θεός του 'Αδου κι' εγώ ή Περσεφόνη κι' ότι διασχίζουμε το βασιλείο μας έπάνω σε άρμα με φτερωτά άλογα. Παντού γύρω μας έδίδε-πομε φωτιές και φλόγες... 'Ο κατακόκκινος άπ' την άνταγγεία τους οδρανός χαράωνόταν κάθε τόσο από μακρινές σερρές μαύρες, θυμίες με τα πέπλα των γηρών. 'Η άναρίθμητες κηποδόχοι των εργοστασίων έμοιαζαν με

χέρια ύψωμένα προς τον ούρανο κι' όλες τους ξεροφούσαν καπνό, φλόγες κι' εκατομμύρια σπίνες. 'Ετσι, μολονότι όλο μου το κορμί ήταν παγωμένο άπ' το κρύο, το μυαλό μου είχε άνάψει άπ' το θέαμα όλων εκείνων των φωτιών.

Τότε ο φίλος μου μου μίλησε για τη λατρεία που έτρεφε προς τους καταρράκτες του Νιαγάρα. Μου μιλούσε γι' αυτούς, όπως θα μιλούσε ένας έρωτευμένος για την έρωμένη του, με τέτοιο πάθος, ώστε άρχισα ν' άναρωτιέμαι μ' άνησυχία μήπως ήταν τρελλός. 'Η άνησυχία μου μάλιστα αυτή μεγάλανε ακόμα περισσότερο, όσο τον έβλεπα να όδηγη το άμάξι με την μεγαλείτερη ταχύτητα που μπορούσε ν' άναπτύξει. Τον κύτταξα κυρά: το πρόσωπό του ήταν γαλήνη, μί το κάτω χείλος του είχε το ίδιο ελαφρύ τρεμούλιασμα που είχα προσέξει προηγουμένως και στον αδελφό του τον κοινό.

Είχ' άρχισει να γίνονται νευρικά. Το κρύο, ή φωτιές, ή διαβολή αυτή της κούρας, τα σφυρίγματα των σιδηρών των εργοστασίων που έμοιαζαν με άπειλομένες έπαλξεις μέσα στη νύκτα, κι' ο άνεμος που είχε σηκωθεί άγριος, μου πείραζαν το νευρικό σύστημα.... Εύτυχώς όμως φτάσαμε εγκαίρως στο ξενοδοχείο μου.

Κατέβηκα από τ' άμάξι κι' άποχαρήτησα το φίλο μου, δίνοντάς του ραντεβού, έπειτ' από λίγες μέρες, για να έπισκεφθώ μαζί τους καταρράκτες του Νιαγάρα. 'Αλλοίμονο όμως!... Δεν θα τον ξανά-βλεπα ποτέ πειά τον δυστυχισμένο. Την ίδια εκείνη ήμέρα κρύωσε, κρεββατώθηκε κι' έτσι δεν μπόρεσε να όρθι στο ραντεβού μας. Και τον έπόμενο χρόνο έμαθα, ότι είχε κοιμητασθεί στους βράχους του Νιαγάρα, καθώς έπεχείρισε να διασχίσει το ρεύμα του με μία βάρκα. 'Ο φτωχός!... Είχε πεθάνει κι' τον έρωτά του...

Οι άλλοι ήθοποιοι με περιέμεναν στο ξενοδοχείο μου. 'Εγώ είχα ξεχάσει πως είχαμε στίς τέσσερες και μισή δοκαή της «Πριγκιπίσσης Γεωργίας» του Δουμά! 'Ανάμεσα στους ήθοποιούς ήταν κι' ένα πρόσωπο άγνωστό μου. Καθώς έμαθα άμέσως, ήταν ένας σαισογράφος, ο όποιος έρχόταν συστημένος άπ' το Ζάρετ, για να μου πάρη μερικά στίτσα. Τον έγκατέστηνα λοιπόν σε μία γωνιά, του είπα ότι μπορούσε να μου πάρη από και όσα στίτσα ήθελε κι' έπαυα να ενδιαφέρομαι γι' αυτόν. Βασίζομαι να λάβω μέρος στην πρόβα της «Πριγκιπίσσης Γεωργίας», γιατί έπρεπε άμέσως κατόπιν να πάω στο θέατρο, όπου θα παίζαμε εκείνο το βράδυ τη «Φρού-Φρού».

'Η πρόβα τελείωσε γρήγορα κι' ο άγνωστος μ' άποχαρήτησε, χωρίς όμως να μου δειξή τα στίτσα του, τα όποια —καθώς έλεγε— ήθελε να ρετουσάρη. Δεν φαντάζεστε όμως ποιά ήταν ή χαρά μου την άλλη μέρα, όταν ο Ζάρετ, μακροπρόθεως, μίτησε στο διαμείρισμά μου, κρατώντας στα χέρια του τη μεγαλύτερη εφημερίδα του Πίττσμπουργκ, μέσα στην όποια ο άγνωστος, ο όποιος δεν ήταν σαισογράφος, αλλά δημοσιογράφος, περιέγραφε έν έκτασει μία πρόβα της «Φρού-Φρού», ή όποια δεν έγινε ποτέ. Νά τί έγραφε, μεταξύν των άλλων, ο ήλίθιος αυτός νέος:

«Στη «Φρού-Φρού» ύπάρχει μία σπουδαία σκηνη, ή σκηνη των δύο αδελφών. 'Η Σάρα Μπερνάρ δεν μου έκανε καμμία έντύπωση στη σκηνη αυτή, οι δε άλλοι ήθοποιοι του θιάσου της ήταν γενικώς μετριώτατοι. 'Η τουαλέτες τους ήταν έλεινές και κανείς, στη σκηνη του χορού, δεν φορούσε φράκο».

'Ο Ζάρετ ήταν τρελλός άπ' τη μανία του. 'Εγώ πάλι ήμουν τρελή άπ' τη χαρά μου. Τον είχα εκδιζηθεί! 'Ενώ ήξερε τη φρίκη που άισθανόμουν προς τους ρεπόρτερ, μου είχε στείλει ύπνυια έναν άπ' αυτούς, δήθεν για να μου πάρη στίτσα, ελπίζοντας ότι έτσι θα μου έκανε ρεζιλάνια. Μά κι' ο δημοσιογράφος την είχε πάθει οικτρά. 'Ενώ έμειν πρόδραμα την «Πριγκιπίσσα Γεωργίας» του Δουμά, νόμιζε πως προδίδε την «Φρού-Φρού» και, βασίζοντας έπάνω στην πίστη του αυτή, έγραφε όλες τις ήλίθιότητες του. Τη σκηνη της πριγκιπίσσης Γεωργίας και της κομήσης ντε Τερμινόν την είχε πάρει ως τη σκηνη της τρίτης πρόξεως της «Φρού-Φρού», μεταξύν των δύο αδελφών.... 'Όσο για τα κοστούμια, για τα όποια επίσης μάς κατηγορούσε, φροφύσαμε άπλούστατα τα ταξιδιωτικά μας.

Με την γκάφα αυτή γέλασε όλο το Πίττσμπουργκ. 'Η εφημερίδες έγραφαν επί ήμερες, σατυρίζοντας τη συνάδελφό τους, ή όποια είχε καταχωρήσει στις στήλες της όλες αυτές τις άνοησίες και ή όποια άτέλεισε τον ήλίθιο συντάκτη της.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: 'Η συνέχεια.

